

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0523U100148

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 18-09-2023

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Козерацька Олена Андріївна

2. Olena A. Kozeratska

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: доктор наук

Шифр наукової спеціальності: 14.01.16

Назва наукової спеціальності: Психіатрія

Галузь / галузі знань: Не застосовується

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Не застосовується

Дата захисту: 05-09-2023

Спеціальність за освітою: Лікувальна справа

Місце роботи здобувача: Державна установа «Інститут судової психіатрії Міністерства охорони здоров'я України»

Код за ЄДРПОУ: 04803492

Місцезнаходження: вул. Кирилівська, буд. 103, Київ, 04080, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство охорони здоров'я України

Ідентифікатор ROR:

Сектор науки: Галузевий

III. Відомості про дисертацію

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): Д 64.566.01

Повне найменування юридичної особи: Державна установа "Інститут неврології, психіатрії та наркології Національної академії медичних наук України"

Код за ЄДРПОУ: 02012148

Місцезнаходження: вул. Академіка Павлова, буд. 46, Харків, Харківський р-н., 61068, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія медичних наук України

Ідентифікатор ROR:

Сектор науки: Академічний

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Національний університет охорони здоров'я України імені П. Л. Шупика

Код за ЄДРПОУ: 01896702

Місцезнаходження: вул. Дорогожицька, буд. 9, Київ, 04112, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство охорони здоров'я України

Ідентифікатор ROR:

Сектор науки: Галузевий

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 76, 76.29.52, 76.35.44

Тема дисертації:

1. Судово-психіатрична оцінка осіб, які скоїли правопорушення на сексуальному підґрунті
2. Forensic psychiatric study of persons having committed their crimes on sexual background

Реферат:

1. У роботі наведені результати наукового дослідження, виконаного в рамках дисертації "Судово-психіатрична оцінка осіб, які скоїли кримінальні правопорушення на сексуальному підґрунті". Для досягнення мети дослідження автором були проаналізовані 287 підекспертних, які скоїли правопорушення на сексуальному підґрунті та перебували на судово-психіатричній експертизі (СПЕ) в Київському міському центрі СПЕ з 2000 по 2015 рр. Також у рамках проведення СПЕ за даний проміжок часу були досліджені 70 потерпілих для вивчення питання можливої віктимної поведінки з їхнього боку, їхніх характерологічних особливостей, соціально-демографічних характеристик. Методи дослідження, що використовувалися в

роботі: інформаційно-аналітичний, соціально-демографічний, клініко-психопатологічний, психодіагностичний, експертний, ситуаційного аналізу, статистичний. Діагностика розладів сексуальної переваги(парафілій), визначення їхніх форм і типів проводилися згідно з критеріями діагностики МКХ-10. З метою визначення взаємозв'язку між ступенем порушення можливості усвідомлювати свої дії, керувати ними та вирішенням експертних питань, усі спостереження були розподілені на групи: 1 – 200 спостережень (підекспертні, визнані “осудними”); 2 – 14 (підекспертні, визнані “неосудними”); 3 – 73 (“обмежено осудні”), ця група була сформована штучно з групи “осудних”, виходячи з концепції “обмеженої осудності”. Концепція “обмеженої осудності” ґрунтується на системному підході до поняття “обмежена осудність”, який розроблявся в українській судовій психіатрії В.Б. Первомайським, О.А. Ревенком. Вітчизняна концепція обмеженої осудності базується на доведеній позиції нерозривної, генетичної єдності свідомості та діяльності. Відповідно до цього, будь-який психічний розлад проявляється через діяльність особи в мікро- та макросоціумі, де лишаються відповідні відбитки. Отже, дослідження соціуму або кримінальної ситуації стає обов'язковим. Ступінь тяжкості психічного розладу встановлюється через його відбиття в певних елементах кримінальної дії. Наукова новизна дослідження полягає в тому, що у роботі вирішена важлива наукова проблема розроблення судово-психіатричної моделі оцінки здатності усвідомлювати свої дії та (або) керувати ними в осіб, які скоїли сексуальні злочини. Наведено вирішення проблеми визначення критеріїв “обмеженої осудності” та принципів застосування заходів медичного характеру до осіб, що скоїли сексуальні правопорушення, на підставі вивчення їхніх клініко-психопатологічних, соціальних, особистісних характеристик з урахуванням ситуації суспільно-небезпечного діяння. Обґрунтовано, що експертна оцінка осіб, які скоїли сексуальні злочини, є багатовекторним процесом, що поєднує дослідження психопатологічної картини, соціальних характеристик і ситуації суспільно-небезпечного діяння (СНД). Практичне значення роботи полягає в удосконаленні алгоритму судово-психіатричного експертного дослідження, що обумовлює підвищення його якості та доказовості експертних висновків. Це, зі свого боку, є додатковою гарантією охорони прав людини, запобігає необґрунтованому призначенню повторної експертизи, скорочує терміни експертного дослідження.

2. This work presents the results of a scientific study having been carried out according to the plan of the thesis “Forensic psychiatric study of persons having committed their crimes on sexual background”. To achieve such a goal, the author has analyzed 287 sub-expert persons having committed their offenses on sexual basis and being under forensic psychiatric examination (FPE) at the Kyiv-City FPE in 2000–2015. During this FPE period, 70 injured persons were also examined to understand their possible victim behavior, their character traits as well as their social and demographic characteristics. Investigation approaches having been used in this work are the following: informational analytics, social demographics, clinical psychopathological methods, psycho-diagnostics, expert evaluation, situation analysis, and statistics. The diagnostics of sexual preference disorders (paraphilias) as well as diagnostics of paraphilia types and forms were carried out according to the criteria presented in the IDC-10. To determine the interconnections between the degree of criminal's awareness of his/her actions and his/her possibility to lead them, on the one hand, and the solution of expert problems, on the other hand, all the observations were divided into several groups: 1 – 200 observations including sub-expert persons recognized to be “judicious”; 2 – 14 observations including sub-expert persons recognized to be “non-judicious”; 3 – 73 observations of “limitedly judicious” persons, this group having been artificially formed from the “judicious” group coming from the “limited sanity” conception. Scientific novelty of this study is due to an important scientific problem solved in this work and concerning the elaboration of forensic psychiatric model permitting to evaluate the person's ability to aware his/her proper actions and/or to govern them in persons having committed sexual crimes. The author proposes her solving for the determination of “limited sanity” criteria and principles of medical approaches for persons having committed sexual offenses, taking into consideration their clinical psychopathologic, social, personal properties as well as situations of their socially dangerous actions. The author gives her justifications concerning expert evaluation of any person having committed sexual offenses, proving this evaluation to be a multi-vector process uniting the study of psychopathologic situation, social features, and situation of socially dangerous action (SDA). This work discovers any victim of violent crime to possess a certain set of social

demographic, moral, and psychological features determining his/her typical behavior in certain circumstances; such a person possesses a higher precondition to become a victim of violence comparing to any other citizen without such features. Personalities and behavior of sexual offence victims have a significant impact on the motivation of offender's criminal behavior and the situation of the crime committing. The complex and comprehensive study of any offender and his/her victim personalities, of their interrelations as well as of objective role having been played by both persons in a certain illegal act are the only conditions permitting to conclude correctly the responsibility of the offender and to understand completely all the circumstances leading to the crime. The knowledge concerning victim's personal characteristics, their role in the crime development as well as analysis of criminal and victim interrelations lead to wider possibilities for prophylaxis programs aiming victimological rape prevention. Victimological prophylaxis is an important component of any rational victimological system including criminal act prevention due to the liquidation of victimological factors for criminal behavior together with its other element – activities aiming the elimination of criminal act consequences. The practical value of this study is due to the algorithm perfection for any forensic psychiatric investigation improving its quality and expert conclusion evidence. Such a fact is an additional guarantee for human rights protection permitting to avoid unreasonable appointment of the second examination and to reduce the period of expert study.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Науки про життя, нові технології профілактики та лікування найпоширеніших захворювань

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Впровадження нових технологій та обладнання для якісного медичного обслуговування, лікування, фармацевтики

Підсумки дослідження: Новий напрямок у науці і техніці

Публікації:

- 1. Козерацька ОА. Дослідження порушення вольового критерію «неосудності» та «обмеженої осудності» при розладах регуляції сексуальної поведінки та застосування примусових заходів медичного характеру для психічно хворих, які скоїли кримінальні правопорушення на сексуальному підґрунті. Архів психіатрії. 2014;20(3):118-22.
- 2. Козерацька ОА. Дослідження та аналіз наукових підходів до вирішення проблеми осудності, обмеженої осудності та неосудності при розладах сексуального потягу. Псих. здоров'я. 2014;(1-2):48-54.
- 3. Козерацька ОА. Психіатричні аспекти оцінки та лікування осіб, які вчинили сексуальні злочини. Архів психіатрії. 2014;20(1):93-9.
- 4. Козерацька ОА. Дослідження та аналіз наукових підходів до вирішення проблеми профілактики скоєння правопорушень на сексуальному підґрунті. Псих. здоров'я. 2015;(1-2):57-60.
- 5. Козерацька ОА. Дослідження та аналіз наукових розробок в оцінці особистості потерпілих внаслідок сексуального насильства. Архів психіатрії. 2015;21(1):12-6.
- 6. Козерацька ОА. Дослідження та аналіз наукових розробок в царині застосування примусових заходів медичного характеру до психічно хворих, які скоїли правопорушення на сексуальному підґрунті. Псих. здоров'я. 2015;(3-4):117-23.
- 7. Козерацька ОА. Дослідження та аналіз наукових розробок в оцінці віктимної поведінки потерпілих внаслідок сексуального насильства. Клін. та профілакт. медицина. 2017;(3):116-23.
- 8. Козерацька ОА. Метааналіз наукових підходів в дослідженні критеріїв «обмеженої осудності» при аномальній сексуальній поведінці. Псих. здоров'я. 2017;(1-2):108-12.
- 9. Козерацька ОА. Обґрунтування критеріїв обмеженої осудності у осіб, які скоїли кримінальні сексуальні правопорушення. Science Review. 2017;7(7):28-31.

- 10. Козерацька ОА. Судово-психіатрична оцінка віктимної поведінки потерпілих внаслідок сексуального насильства. *ScienceRise. Med. Science.* 2017;(7):7-14.
- 11. Козерацька ОА. Судово-психіатрична оцінка осіб, які скоїли правопорушення на сексуальному підґрунті. *Znanstvena misel journal.* 2017;(4):55-7.
- 12. Козерацька ОА. Аналіз клінічних та соціально-демографічних факторів під час проведення судово-психіатричної експертизи осіб, які скоїли сексуальні злочини. *Укр. вісн. психоневрології.* 2018;26(4):48-51.
- 13. Козерацька ОА. Аналіз ситуації суспільно небезпечного діяння при судово-психіатричній експертизі осіб, які вчинили сексуальні злочини. *Акт. проблеми клін. та профілакт. медицини.* 2018;2(2-3):37-43.
- 14. Козерацька ОА. Вплив соціально-демографічних факторів на судово-психіатричну оцінку осіб, які скоїли кримінальні правопорушення на сексуальному ґрунті. *Експерим. і клін. медицина.* 2018;(2-3):153-8.
- 15. Козерацька О. Обґрунтування критеріїв обмеженої осудності у осіб, які скоїли кримінальні сексуальні правопорушення *Psychosomatic medicine and general practice* [Інтернет]. 2018 [цитовано 2020 Січ 22];3(1):e030197. Доступно: <https://uk.e-medjournal.com/index.php/psp/article/view/97>.
- 16. Козерацька О. Обґрунтування статистичної достовірності критеріїв «обмеженої осудності» у осіб, які скоїли сексуальні злочини. *Psychosomatic medicine and general practice* [Інтернет]. 2018 [цитовано 2020 Січ 22];3(4):e0304134 Доступно: <https://uk.e-medjournal.com/index.php/psp/article/view/134>.
- 17. Козерацька ОА. Аналіз статистичної достовірності обґрунтування критеріїв «обмеженої осудності» у осіб, які скоїли сексуальні злочини. *International academy journal. WEB of SCHOLAR.* 2018;2(7):10-4.
- 18. Козерацька ОА. Аналіз клінічної структури психічних порушень у осіб, які скоїли сексуальні злочини. *Вісн. морської медицини.* 2019;(1):4-10.
- 19. Козерацька ОА. Дослідження соціально-демографічних та аналіз клінічної структури психічних порушень у осіб, які могли бути визнані «обмежено осудними» при судово-психіатричній експертизі осіб, які скоїли сексуальні порушення. *World Science.* 2019;2(2):22-8.
- 20. Козерацька ОА. Судово-психіатрична модель оцінки здатності усвідомлювати значення своїх дій та керувати ними в осіб, які скоїли сексуальні злочини В: Вороненко ЮВ, голов. ред. *Збірник наукових праць співробітників НМАПО імені П.Л. Шупика.* Київ: НМАПО ім. П.Л. Шупика; 2019;(34). с. 185-92.
- 21. Козерацька ОА. Судово-психіатрична оцінка психічних порушень у осіб, які скоїли кримінальні правопорушення на сексуальному ґрунті. *Південноукр. мед. наук.журн.* 2020;(26):12-6.
- 22. Козерацька ОА. Особливості судово-психіатричної оцінки осіб, які вчинили сексуальні правопорушення. *Укр. вісн. психоневрології.* 2021;29(1):32-5.
- 23. Козерацька О. Особливості застосування примусових заходів медичного характеру до психічно хворих, які вчинили кримінальні правопорушення на сексуальному підґрунті. *Psychosomatic medicine and general practice* [Інтернет]. 2021 [цитовано 2022 Січ 11];6(1):e030197 Доступно: <https://uk.e-medjournal.com/index.php/psp/article/view/268>.
- 24. Козерацька ОА. Дослідження та аналіз наукових розробок в царині застосування примусових заходів медичного характеру до психічно хворих, які скоїли правопорушення на сексуальному підґрунті. В: *Сб. ст. X Междунар. заоч. конф. Развитие науки в XXI веке.* 2016 Берез 15; Харків. Харків: Знание; 2016(Ч 3). с. 89-96.
- 25. Козерацька ОА. Дослідження та аналіз наукових розробок в оцінці віктимної поведінки потерпілих внаслідок сексуального насильства. In: *Proceeding of the International scientific conference Science of the XXI century: problems and prospects of researches;* 2017 Aug 17; Warsaw. Warsaw; 2017;3. p. 51-6.
- 26. Козерацька ОА. Судово-психіатрична оцінка осіб, які скоїли правопорушення на сексуальному підґрунті. В: *Тези наук.-практ. конф. з міжнар. участю Психіатрія XXI століття: проблеми та інноваційні рішення.* 2017 Квіт 26-27. Архів психіатрії. 2017;23(1):69-70.
- 27. Козерацька ОА. Судово-психіатрична модель оцінки здатності усвідомлювати значення своїх дій та керувати ними в осіб, які скоїли сексуальні злочини. В: *Матеріали III Всеукр. наук.-практ. конф. з*

міжнар. участю Розвиток медичного права України в контексті євроінтеграційних та глобалізаційних процесів; 2018 Груд 12; Київ. Київ: Гельветика; 2018. с. 68-72.

- 28. Козерацька ОА. Судово-психіатрична оцінка осіб, які вчинили сексуальні злочини. В: Матеріали II Міжнар. наук.-практ. конф. Актуальні питання судової експертології, криміналістики та кримінального процесу. 2020 Листопад 19; Київ. Київ: Ліра; 2020. с. 255-60.
- 29. Козерацька ОА. Судово-психіатрична оцінка психічних порушень у осіб, які скоїли кримінальні правопорушення на сексуальному підґрунті. В: Зб. тез наук. робіт учасників міжнар. наук.-практ. конф. Медична наука та практика на сучасному історичному етапі; 2020 Трав 1-2; Київ. Київ: Київ. мед. наук. центр; 2020. с. 66-71.
- 30. Козерацька ОА. Метааналіз наукових підходів у дослідженні критеріїв «обмеженої осудності» при аномальній сексуальній поведінці. Вісн. кримін. судочинства. 2016;(4):123-30.
- 31. Kozeratskaya E. The metaanalysis of scientific approaches to a solution of the problem of “a limited responsibility” at abnormal sex behavior. Knowledge. Education. Law. Management. 2016;(3):121-7.
- 32. Козерацька ОА. Судово-психіатрична оцінка осіб, які скоїли сексуальні злочини. В: Міжвід. наук.-метод. зб., присвяч. 105-річчю заснування судової експертизи в Україні Криміналістика і судова експертиза; 2018;63(Ч 2). с. 315-20.
- 33. Kalinina IV, Kuprienko VM, Shulhan II, Pylypenko DO, Kozeratska OA. Legality of applying coercive medical measures in criminal law. Journal Cuestiones Políticas. 2021;39(71):126-46. (дисертантка приймала участь у аналізі сучасного стану проблеми, пов'язаного з застосуванням примусових заходів медичного характеру). (Web of Science).

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами: 0113U006326

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Чуприков Анатолій Павлович
2. Anatolii P. Chuprykov

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація: Помер 09.07.2019

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Сектор науки: Не застосовується

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Напреенко Олександр Костянтинович
2. Oleksandr K. Naprieienko

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний медичний університет імені О. О. Богомольця

Код за ЄДРПОУ: 02010787

Місцезнаходження: бульвар Тараса Шевченка, буд. 13, Київ, 01601, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство охорони здоров'я України

Ідентифікатор ROR:

Сектор науки: Університетський

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Пшук Наталія Григорівна
2. Nataliia H. Pshuk

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Вінницький національний медичний університет імені М. І. Пирогова

Код за ЄДРПОУ: 02010669

Місцезнаходження: вул. Пирогова, буд. 56, Вінниця, Вінницький р-н., 21018, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство охорони здоров'я України

Ідентифікатор ROR:

Сектор науки: Університетський

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Маркова Маріанна Владиславівна
2. Marianna V. Markova

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-0726-4925

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний медичний університет

Код за ЄДРПОУ: 01896866

Місцезнаходження: Проспект Науки, буд. 4, Харків, Харківський р-н., 61022, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство охорони здоров'я України

Ідентифікатор ROR:

Сектор науки: Університетський

VIII. **Заключні відомості**

Власне Прізвище Ім'я По-батькові голови ради: Лінський Ігор Володимирович

Власне Прізвище Ім'я По-батькові головуючого на засіданні: Лінський Ігор Володимирович

Відповідальний за підготовку облікових документів: Погуляева Тетяна , 380577383387

Реєстратор: УкрІНТЕІ

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна